

Niet-technische samenvatting 20172844

1 Algemene gegevens

- 1.1 Titel van het project | migratie onderzoek Muskusratten |
- 1.2 Looptijd van het project | 2017-2022 |
- 1.3 Trefwoorden (maximaal 5) | Muskusrat, niet-bestrijden, aantallen, terreingebruik, verplaatsingen |

2 Categorie van het project

- 2.1 In welke categorie valt het project.
- Fundamenteel onderzoek
- Translationeel of toegepast onderzoek
- Wettelijk vereist onderzoek of routinematige productie
- U kunt meerdere mogelijkheden kiezen.* Onderzoek ter bescherming van het milieu in het belang van de gezondheid
- Onderzoek gericht op het behoud van de diersoort
- Hoger onderwijs of opleiding
- Forensisch onderzoek
- Instandhouding van kolonies van genetisch gemodificeerde dieren, niet gebruikt in andere dierproeven

3 Projectbeschrijving

- 3.1 Beschrijf de doelstellingen van het project (bv de wetenschappelijke vraagstelling of het wetenschappelijk en/of maatschappelijke belang)
- | De Muskusrat (*Ondatra zibethicus*) is een invasieve exoot uit Noord-Amerika. Om schade door graverij aan oevers en waterkeringen te voorkomen wordt in Nederland de Muskusrat al decennia intensief bestreden. De muskusrat wordt beschouwd als één van de minst gewenste invasieve soorten van Europa. De Muskusrat is een reservoir van aan dieren gerelateerde ziektes en veroorzaakt schade aan de landbouw en kustverdedigingswerken. De geschatte kosten van de aangerichte schade en de risico's op schade in Nederland zijn hoog. Bij de bestrijding worden jaarlijks aanzienlijke aantallen dieren gedood, wat tot aanhoudend publiek debat over de wenselijkheid en de effectiviteit van het bestrijden van Muskusratten heeft geleid.

Om een goed maatschappelijk debat over de optimale strategie van beheer te voeren is allerlei kennis nodig. Onder andere uit gebieden in Nederland, waar de Muskusrat niet bestreden wordt. Dierenwelzijnsgroeperingen en natuurbeherende instanties pleiten al jaren voor het uitvoeren van experimenten waarbij in een beperkt gebied de bestrijding achterwege blijft. Voor de Unie van Waterschappen is het van belang om te weten of het niet-bestrijden van de Muskusrat tot gevolg heeft dat een dergelijk gebied als bron gaat fungeren zodat in het omringende gebied de beheersinspanning omhoog moet.

De onderhavige studie is een bouwsteen bij een meer omvattend onderzoeksraamwerk dat beoogt de schade beheersbaar houden, rekening houdend met dierenwelzijn, overige natuurwaarden en minimalisatie van bijvangsten.

In Nederland wordt de Muskusrat landelijk vlakdekkend bestreden om waterstaatswerken tegen graverij te beschermen. Het moerasdeel van de Oostvaardersplassen (OVP) is daar een uitzondering op. De keuze om niet te bestrijden in het moeras van de OVP heeft gevolgen voor de bestrijding direct rondom de OVP. Het is waarschijnlijk dat er hogere dichtheden in dit gebied zijn, en dat er dieren wegtrekken, waardoor er rondom het gebied een verhoogde vangstinspanning nodig is. Daarbij komt dat in 2018 het waterpeil in de OVP vermoedelijk zal worden verlaagd in het kader van het Natura 2000 beheerplan. Dit zal gevolgen hebben voor de beschikbaarheid van leefgebied voor Muskusratten. Het monitoren van verplaatsingen van Muskusratten in dit onbestreden gebied (met of zonder drooglegging) zal belangrijke informatie opleveren over de vraag wat het voor de bestrijding betekent dat er uitzonderingen bestaan op de vlakdekkende strategie.

Deze aspecten gaan we onderzoeken door een aantal dieren te zenderen (waarmee we de verplaatsing in detail meten) en een aantal dieren te merken met oormerkjes.]

3.2 Welke opbrengsten worden van dit project verwacht en hoe dragen deze bij aan het wetenschappelijke en/of maatschappelijke belang?

[Inzicht in de mate waarin niet-bestrijden in een klein gebied een bronpopulatie oplevert. Welk deel van de uitstroom wordt elders gedood en om welke kosten en hoeveelheden te doden dieren gaat dat? Kennis van verplaatsings-afstanden, migratie routes en terreingebruik. Deze kennis maakt de bestrijding buiten de OVP doelmatiger, hetgeen tot lagere absolute aantallen te doden dieren leidt. Dierenwelzijnsgroeperingen, natuurbeherende instanties en de Unie van Waterschappen willen weten of de Muskusratten problematiek ook beheersbaar is als de soort niet vlakdekkend wordt bestreden, en wat de gevolgen zijn voor organisatie van de bestrijding rondom, bijvangsten en dierenwelzijn. Wetenschappelijk gezien betreft het een toetsing van reeds ontwikkelde theorie en modellen.]

3.3 Welke diersoorten en geschatte aantallen zullen worden gebruikt?

[Muskusrat, maximaal 1000]

3.4 Wat zijn bij dit project de verwachte negatieve gevolgen voor het welzijn van de proefdieren?	Tijdelijk ongerief bij het vangen en hanteren, alsmede bij een deel van de dieren transport over korte afstand , verdoving en operatie om zender te implanteren]
3.5 Hoe worden de dierproeven in het project ingedeeld naar de verwachte ernst?	Muskusratten zonder zender : licht/gering 75%
Muskusratten met zender: matig 25%]
3.6 Wat is de bestemming van de dieren na afloop?	De dieren blijven in het wild leven]

4 Drie V's

4.1 Vervanging
Geef aan waarom het gebruik van dieren nodig is voor de beschreven doelstelling en waarom proefdiervrije alternatieven niet gebruikt kunnen worden.	De vraagstelling naar dichtheden en verplaatsingen in het wild door deze diersoort maakt vervanging onmogelijk. De gebruikte soort is doelsoort van de studie. Voorafgaand zijn modellen ontwikkeld die de noodzaak tot veldonderzoek illustreren.]
4.2 Vermindering
Leg uit hoe kan worden verzekerd dat een zo gering mogelijk aantal dieren wordt gebruikt.	Het is wenselijk een -voor studies in het vrije veld relatief grote - steekproef te verwerven van honderden dieren, maar de aantallen dieren in de proef hoeven niet hoger te zijn dan dat om zinvolle uitspraken over de onderzoeksvraag te kunnen doen. De proef draagt uiteindelijk bouwstenen aan die bijdragen aan een weloverwogen keuze over de bestrijding van muskusratten in Nederland, waarbij het streven is om toe te werken aan minder bestrijding (vermindering bestrijdingskosten), minder sterfte bij muskusratten en minder bijvangst.]
4.3 Verfijning
Verklaar de keuze voor de diersoort(en). Verklaar waarom de gekozen diermodel(len) de meest verfijnde zijn, gelet op de doelstellingen van het project.	De gekozen diersoort is het onderwerp van landelijke bestrijding en kennis over deze soort kan bijdragen aan het optimaliseren van die bestrijding in termen van dierenleed, kosten en effecten op andere natuurwaarden. De informatie draagt ook bij aan het publieke debat.]
Vermeld welke algemene maatregelen genomen worden om de negatieve (schadelijke) gevolgen voor het welzijn van de proefdieren zo beperkt mogelijk te houden.	De levend vangende kooien hebben beschutting tegen de elementen en roofdieren, ze zijn voorzien van voedsel en water en worden tijdig gecontroleerd. Transport vindt plaats in donkere transportkisten en operatieve handelingen worden door een gespecialiseerde arts uitgevoerd.]

5 In te vullen door de CCD

Publicatie datum	28 september 2017
Beoordeling achteraf	Nee
Andere opmerkingen	Nee